

Een trilspin. FOTO KOOS DIJKSTERHUIS

Natuurdagboek 28 november 2025

De spin trilt als een gek zodra je hem aanraakt

Aan de plafonds in ons huis hangen spinnen met een klein lijf en lange dunne poten. Ze lijken wat op hooiwagens, maar wie een bril opzet, ziet de verschillen. Twee daarvan betreffen het gedrag. Hooiwagens kruipen buiten over muren, spinnen hangen binnen aan hun slordige web met veel losse flarden. Hooiwagens houden zich stil of rennen weg als je ze aanraakt, de spinnen beginnen als een gek te trillen. Ze heten dan ook trilspinnen. De trillende eigenschap zal door velen niet worden uitgelokt, want die velen zijn als de dood voor spinnen.

Ik hoor weleens dat die spinnenangst evolutionair is ingeprent – wie bang is voor spinnen leeft langer, en krijgt meer kinderen, die die angst erven. Spinnen hebben geen aaibaar uiterlijk, ook niet als ze harig zijn, integendeel. Maar waarom zou de spinnenangst groter en wijder verbreid zijn dan zeg de angst voor wespen? Die steken pijnlijk, terwijl van spinnen maar een klein deel bijt. De meeste spinnen hebben zwakke monddelen waarmee ze niet door onze huid heen zouden kunnen, ze drukken er hooguit een kus op. Spinnen kunnen niet steken; ze hebben geen angel, zoals wespen, bijen, hommels en sommige mieren. De meeste mieren kunnen ook nog eens pijnlijk bijten. Waarom zijn we voor hen niet bang?

Zou de angst voor spinnen aangepast zijn? Ik ben er sinds mijn kindertijd van verzekerd dat spinnen niet bijten of steken en juichte hun aanwezigheid zelfs toe, omdat ze muggen zouden vangen. Ik heb dat mijn kinderen ook altijd verteld. Mijn ene kind is bang voor spinnen, mijn andere niet.

Spinnen vangen vast muggen, maar ik zie meer vlinders, juffers, zweefvliegen en gaasvliegen in de webben hangen. Een mug is ook een maaltijd van niets, tenzij ze vol mensenbloed zit misschien. Zou een spin mensenbloed lekker vinden?

Trilspinnen doen aan voorraadbeheer. Ze torsen een gesponnen zak mee met tientallen eitjes. Als die uitkomen, verspreiden de jonkies zich. Als die groot zijn bezetten ze hun eigen hangplek aan het plafond, of achter de knaapjes in de kast. Zolang ze in de buurt blijven, eet moeder ze op.

Vier keer per week schrijft bioloog **Koos Dijksterhuis** over iets wat groeit of bloeit

Bosbeheer | Slechts 3 procent van de bossen in Nederland is autochtoon. Zoals het Zalkerbos. De essen en iepen die er staan, hebben wel hulp nodig om te overleven.

Stokoud oerbos kan dankzij menselijke kap nog ouder worden

tekst **Koos Dijksterhuis**

Achthonderd jaar oud is het enige hardhoutooibos van Nederland van enige omvang: het Zalkerbos, 7 hectare groot. Ooibossen zijn bossen in de stroomdalen van rivieren.

Het Zalkerbos staat in de uiterwaarden van de IJssel bij Zalk, gemeente Kampen. Vaak bestaan ooibossen uit wilgen en andere snelle groeiers die goed tegen overstromingen kunnen, maar als hardhoutooibos bevat het Zalkerbos vooral essen en iepen, en in mindere mate eiken en andere loofbomen.

Hoe oud ook, het Zalkerbos overleefde dankzij menselijk ingrijpen. Eeuwenlang voorzag dit geriefbos het dorp Zalk van hout als bouw materiaal en brandstof. Tot de mechanisatie het kleinschalige gebruik van hout overbodig maakte, waarna het bos verwilderde. Weliswaar heeft de gemeente Kampen het met de beste bedoelingen beheerd, maar dat kwam behalve op kappen van typerende ooibossoorten vooral neer op het aanplanten van exotische bomen.

Dat is nu veranderd. Het was kielekiele, maar het Zalkerbos kan voortbestaan en nóg ouder worden.

“Dat kappen is op zich nodig”, zegt bosbouwer Lodewijk van Kemenade. “Een geriefbos wordt per definitie regelmatig gekapt en gebruikt. Tot 25 jaar terug werden oude en verzwakte bomen vervangen door esdoorns en andere exotische bomen. Gelukkig houdt de gemeente het hakhoutbeheer in ere, maar nu met een beheerplan.”

Verstikken

Van Kemenade is eigenaar van het bedrijf Wilde Bomen en auteur van de *Veldgids Wilde bomen en struiken*. Samen met collega-dendroloog Bert Maes inventariseerde Van Kemenade de bomen in het bos. Vervolgens schreef hij het beheerplan.

Stap één om het bos te herstellen? “De esdoorns eruit”, zegt Van Kemenade beslist, “die verstikken en verdringen de essen”. Midden in het bos laat hij een rivierduin zien, overgroeid door een soort oerbos van eeuwenoude stobben. Essen en iepen, geen esdoorns. “Van die stobben werd in de middeleeuwen al hout geoogst”, vertelt de bomenkenner, “waarna de essen telkens nieuwe uitlopers vormden. Hetzelfde gebeurde met de iepen.”

Zo werd het bos steeds ouder.

De zwarte populier. FOTO MARK KOHN